

Det næste punkt på dagsordenen er:

**2) 1. behandling af lovforslag nr. L 34:
Forslag til retsplejelov for Grønland.**

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsættelse 12.12.2007).

Sammen med dette punkt foretages:

**3) 1. behandling af lovforslag nr. L 35:
Forslag til kriminallov for Grønland.**

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsættelse 12.12.2007).

**4) 1. behandling af lovforslag nr. L 36:
Forslag til lov om ophævelse af retsplejelov
og kriminallov for Grønland og om ændring af
forskellige lovbestemmelser i forbindelse med
ikrafttræden af ny retsplejelov og kriminallov
for Grønland. (Ændringer som følge af ny rets-
plejelov og kriminallov for Grønland m.v.).**

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsættelse 12.12.2007).

Kl. 10:01

Forhandling

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at der til denne samlede behandling er dobbelt taletid til ordførerne.

Forhandlingen er åbnet, og første ordfører er hr. Kim Andersen.

Kl. 10:02

(Ordfører)

Kim Andersen (V):

De lovforslag, som vi her har til behandling fra justitsministeren, indeholder jo en meget, meget stor reform af det grønlandske retsvæsen – den største reform af det grønlandske retsvæsen i mere end 50 år. Lovforslagene og dermed reformen bygger på en betænkning fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission – en kommission, som har arbejdet i mange år. Den blev nedsat i 1994 af Justitsministeriet efter aftale med hjemmestyret i Grønland.

Reformen af det grønlandske retsvæsen tager udgangspunkt i at lave en nyordning, en modernisering, ajourføre mest muligt i forhold til gældende dansk ret på området og internationale aftaler. Samtidig er det en reform, som afspejler det grønlandske samfunds egenart, og som tager højde for de særlige historiske, kulturelle og geografiske forhold, som gælder i Grønland.

Det er samtidig en reform, som bidrager til at overføre stadig flere sagsområder til det grøn-

landske hjemmestyre, sådan som grønlænderne ønsker det, og sådan som vi ønsker det og bakker det op.

Det er et meget komplekst sagsområde, vi har med at gøre her. Det er utrolig mange ting, der bliver reguleret på. Det kan for mig som ny retsordfører være vanskeligt fuldt ud at overskue, om hvert enkelt element i en så omfattende reform fra dag et vil falde ud, som det er tænkt og til alles tilfredshed. Men vi må tage som udgangspunkt, at der har været arbejdet grundigt og seriøst med tingene i alle disse år, og at der nu foreligger et resultat, der er enighed om fra hjemmestyrets og fra den danske regerings side og – så vidt jeg har forstået – også i et bredt politisk spektrum.

Man må også tage udgangspunkt i, at reformen som nævnt stadig væk indeholder stor hensyntagen til særlige grønlandske forhold, og det tror jeg er vigtigt at skrive sig bag øret. Det er en forudsætning for, at det her bliver lykkeligt for alle parter.

Lovforslaget baserer sig på, at der fortsat vil være 18 retskredse, og at vi stadig væk vil have kredsdommere i Grønland. De 18 retskredse kan måske umiddelbart synes at være mange i forhold til antallet af sager. Der lægges derfor også i lovforslaget op til, at det antal kan blive mindre, afhængigt af hvordan de igangværende forhandlinger om kommunestrukturen i Grønland falder ud. Der åbnes op for, at man med et lovforslag siden hen kan reducere antallet af retskredse.

Men den problemstilling, jeg skitserer her, tages der i og for sig allerede højde for i det nuværende forslag, i og med at man kan lave såkaldte kontorfællesskaber; det vil sige, at man ad frivillighedens vej kan centralisere personalet og opgaverne. Det vil nok også være nyttigt for at få en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse og for at sikre et fagligt niveau for medarbejderne.

En del af forslaget her indebærer også, at der oprettes et Råd for Grønlands Retsvæsen. Jeg har forstået, at Råd for Grønlands Retsvæsen som noget af det allerførste vil blive anmodet om at tage spørgsmålet om den fremtidige struktur op i relation til kommunestrukturen.

Det vil fortsat være sådan, at kredsdommerne ikke er jurister, men der etableres en uddannelse for kredsdommerne. Der etableres med forslaget her et dommerråd, som skal medvirke ved ansættelse og afskedigelse af kredsdommere. Vi får en ny juridisk domstol, Retten i Grønland, som skal behandle juridisk komplicerede sager i før-

ste instans. Grønlands Landsret vil fremover ale- ne behandle appelsager, og Østre Landsret her vil ikke længere indgå som retsinstans i det grønlandske retsvæsen. Højesteret vil dog fortsat være den øverste domstol også for grønland- ske sager.

Man vil lægge vægt på, at det grønlandske sprog bruges hyppigere, og at den sigtede eller tiltalte kender det sprog, vedkommende bliver tiltalt på, og derfor vil flere dokumenter skulle oversættes til grønlandsk.

Kl. 10:08

Reformen indeholder en lang, lang række andre ting. Bl.a. lægges der op til, at der opret- tes en såkaldt hotline, hvor en advokat som for- svarer kan få vejledning i konkrete sager. Der lægges op til, at justitsministeren kan udpege en offentlig eller privat landsforsvarer. Der lægges op til, at retten i alvorlige sager kan beskikke en advokat som udenretlig rådgiver for den ikke- juridisk uddannede forsvarer. Samtidig lægges der op til, at reglerne ændres og lettes, sådan at grønlandske advokater lettere får mulighed for at opnå møderet i danske landsretter.

Der sker endvidere i lovforslaget her en ud- bygning af eksisterende regler om tvangsind- greb og indgreb i meddelelshemmeligheden, sådan at de kommer i overensstemmelse med den danske retsplejelovs regler. Der bliver muli- ghed for at beskikke en bisidder for den for- urettede i visse kriminalsager. Der etableres et net af såkaldte offervagter i større byer, og det skal koordineres med hjemmestyrets socialdi- rektorat. Der etableres en forsøgsordning med konfliktmægling.

Hvad angår de civile sager, laver man en rets- hjælpsordning efter dansk forbillede. Der indfø- res regler om fri proces, og man vil gøre øget brug af ny teknologi med videokonferencer. Kredsretterne overtager fra politiet såkaldt tvangsfuldbyrdelse i civile sager, altså opgaver som f.eks. fogedret, og det sker gennem en mo- dernisering af reglerne herom. Og så indføres der en retsafgift.

Også på kriminallovsområdet sker der en række ændringer. Der er tale om en generel revi- sion af kriminallovens almindelige bestemmel- ser. Der vil kunne ske forsøg om juridiske perso- ners ansvar. Der vil være en generel revision af bestemmelserne for de enkelte forbrydelsestyp- er, med henblik på at internationale forpligtel- ser, som Danmark har indgået, og som hidtil ik- ke har været gældende for Grønland, nu frem- over vil blive det.

Endelig vil der ske en såkaldt nyordning af det særlige grønlandske foranstaltningssystem, hvor der bl.a. ikke er fastsat strafferammer for de enkelte forbrydelser.

Et andet væsentligt element i reformpakken er inden for kriminalforsorgen. Der vil blive opført ti nye pladser i en lukket disciplinæraf- deling i Nuuk i tilknytning til den nye forva- ringsafdeling ved Anstalten i Nuuk. Der vil blive lavet en lukket forvaringsafdeling med 20 pladser i forbindelse med Anstalten i Nuuk, og der vil blive etableret 10 afsoningssteder, 5 åbne og 5 halvlukkede, i Tasiilaq i Østgrøn- land.

Det betyder altså, at nogle af dem, der har fået domme, som man hidtil har skullet afsone i Herstedvester her i landet, fremover vil kunne afsone i Grønland. Det har man ønsket fra Grøn- lands side, og det er vel et menneskeligt hensyn, også for de dømte, at man kan afsone i sit hjem- land. Det er tilfredsstillende.

Det er også tilfredsstillende, at der oprettes et Råd for Grønlands Retsvæsen samt et kriminal- præventivt råd i Grønland. Vi synes i det hele ta- get, at det her meget omfattende lovkompleks, der er gennemarbejdet og som nævnt møder til- slutning både i Grønland og her, ser fornuftigt ud. Vi tilsiger det al mulig velvillig støtte i den videre udvalgsbehandling.

Det er omfattende, det er komplekst, det er en stor opgave, der her overgår til Grønland. Vi vil følge det med interesse og støtte processen, så det bliver tilfredsstillende for alle parter.

Kl. 10:13

Formanden:

Tak til ordføreren.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at punkt 5 på dagsordenen, første behandling af lovforslag nr. L 37, jo behandles særskilt, men jeg forstår godt, at det er svært at holde det adskilt. Hvis ordfø- rerne kommer til at drage det med ind, gør det jo bare, at behandlingen af næste lovforslag må- ske efterfølgende går så meget hurtigere. Det må så være sådan, at hvis man føler det naturligt, kan man tage det med – og det var jo også det, hr. Kim Andersen her gjorde.

Næste ordfører er fru Karen Hækkerup.

Kl. 10:15

(Ordfører)

Karen Hækkerup (S):

Det er jo på en måde en festdag, nu hvor vi har fået lavet den her nye reformlov for det grøn- landske retsvæsen færdig. Processen har været i gang i utrolig lang tid, og jeg har forgængere på

min post som retspolitisk ordfører for Socialdemokraterne, der har arbejdet med det her i mange år, og som jeg ved har lagt hjerteblod i at få lavet en reformpakke, som blev god. Det er jo heldigvis det, vi kan konstatere, når vi kigger på det, der ligger i dag: Resultatet, som vi skal vedtage, er rigtig godt.

Siden arbejdet blev sat i gang tilbage i 1994, er der gået 14 år. 10 år tog det kommissionen, som skulle forfatte reformen, at blive færdig, og derefter er de senere år gået med at få resultatet behandlet i det grønlandske hjemmestyre samt i det grønlandske lovudvalg. Nu, 14 år efter, står vi så her med det endelige, samlede arbejde, og det er virkelig grundigt gennemarbejdet.

Processen med at få kommissionens konklusioner behandlet i Grønland har været god, og de ændringer, der er blevet foreslået af hjemmestyret, er blevet skrevet ind i den nye lovtekst.

Grønland er en storslået del af det danske rige, men både i retspolitisk henseende og i så mange andre henseender et anderledes og ganske særligt sted, som kræver ekstraordinær hensyntagen til behovet for egne regler, og de afviger nogle gange en smule fra dem, vi benytter os af her i det øvrige kongerige. Men med reformen nærmer systemet i Grønland sig på visse stræk nu det, vi andre, der bor knapt så nordligt, bedre kender.

Det vigtige i dag, ud over at glæde sig over resultatet af arbejdet, er at minde hinanden om, at det, som vi behandler nu – reformen – vil føre til en rigtig modernisering af det grønlandske retssystem, og dernæst at selve processen med at finde de rigtige punkter og formuleringer har fungeret så godt, som den har.

Processen har jo allerede, som det har været nævnt flere gange, været lang, men til gengæld er resultatet blevet godt. Og det er jo ikke nødvendigvis sådan, at det altid hænger sådan sammen, men det gør det heldigvis i denne sag.

Det grønlandske retsvæsen er anderledes end det danske, og det er nødvendigt, at det er sådan, fordi der er så stor forskel på de to samfund. For Socialdemokraterne har det været vigtigt, at de regler, vi nu er med til at indføre i Grønland, er holdbare, og at de er ønskede i Grønland. Derfor er det jo en sand fornøjelse, at det, som vi i dag behandler, er noget, man ønsker sig fra grønlandsk side.

Lovforslagene, som vi nu behandler, omfatter både en total ophævelse af den gældende lov om rettens pleje i Grønland samt den gældende

kriminallov, som erstattes af en ny retsplejelov og en ny kriminallov. Og her er der flere ting, som jeg synes bør nævnes. Det drejer sig både om de nyskabelser i loven, der lægges op til, og de anderledes former for sanktioner, som herefter vil gælde i Grønland. Her tænker jeg både på den nye form for organisering, som der lægges op til, samt de for grønlandske forhold nye former for foranstaltninger på den grønlandske sanktionsstige, som jo er anderledes end det system, vi kender fra Danmark.

Af ting, jeg vil nævne, og som vi er rigtig glade for er med, er både forslaget om, at kredsdommerne i Grønland, som i parentes bemærket er lægmænd og dem, der behandler sagerne ved kredsretterne sammen med to domsmænd, nu skal ansættes på fuld tid og uddannes. Vi er også glade for, at de komplicerede sager fremover skal behandles i et andet og nyt regi, nemlig at der herefter oprettes en førsteinstansdomstol ved retten i Grønland, hvor det er en jurist, der er dommer, og ikke en lægmand.

Noget andet, vi ønsker at fremhæve, er, at konfliktmægling bliver en del af grønlandsk lov, og at der oprettes et dommerråd, samt at det besluttet, at det grønlandske sprog skal styrkes. Det vil sige, at mere bliver oversat til grønlandsk, herunder også de bestemmelser i den danske retsplejelov, som regulerer forskellige forhold i Grønland, og som i dag ikke er oversat. Det synes vi bestemt er på tide de bliver.

Vi synes også, det er utrolig godt, at der etableres en ny juridisk domstol, som skal varetage de svære sager, så det bliver nemmere for grønlandske advokater at give møde i danske landsretter og i Højesteret, og at der oprettes nye råd. Der oprettes både et råd, der skal fremme det kriminalpræventive arbejde, og et, som skal sørge for, at den modernisering og tilpasning af loven, som allerede er så godt i gang, fortsætter.

Der er også forslaget om at etablere en landsdækkende retshjælpsordning, samt at samfundstjeneste nu er blevet et element på sanktionsstigen, og det synes vi rigtig, rigtig godt om.

Jeg tror, jeg vil tage det næste, når vi når til lovforslag nr. L 37, så der er lidt at sige der, for ellers kan vi jo komme alt for hurtigt hjem.

Kl. 10:18

Formanden:

Tak til ordføreren. Næste ordfører er fru Marlene Harpsøe.

(Ordfører)

Marlene Harpsøe (DF):

Tak for det. Dansk Folkeparti har gennemgået lovforslagene fra justitsministeren vedrørende en ny retsplejelov, kriminallov og nogle ændringer af de pågældende love for Grønland. Og i lovforslag nr. L 34 hæfter vi os ved flere ting. De 18 retskredse bibeholdes, og det støtter vi. De geografiske forhold i Grønland gør det jo svært at lave færre og større retskredse. Kredsdommerne placeres nu med lovforslaget på nogle større og mere faste kontorsteder, hvilket vi anser for positivt på grund af den mangel på personale, der hersker.

Den svære situation med mangel på kvalificeret arbejdskraft i Grønland gør det desværre stadig nødvendigt ikke at benytte rigtige jurister som kredsdommere. Vi mener, det er vigtigt, at vi i så høj grad som muligt gør disse kredsdommere så fagligt kvalificerede som overhovedet muligt ved uddannelse samt løbende videreuddannelse. Derfor støtter vi, at der etableres en egentlig uddannelse af kredsdommerne.

Selve uddannelsen af domsmændene og retssekretærerne styrkes for at sikre et højt fagligt niveau, hvilket vi finder positivt. Desuden er det godt, at den juridiske vejledning i forhold til kredsretterne bliver forstærket.

I forhold til kriminalloven for Grønland er der flere gode tiltag i lovforslaget. Den tidligere var mangelfuld på flere områder, og derfor synes vi, det er positivt, at der er kommet nogle nye tiltag; jeg kan bl.a. nævne paragrafferne om menneskehandel, ulovlig tvang mod vidner, seksualforbrydelser, terrorisme m.v.

Vi blev for nogle måneder siden bekendt med den dyremishandling, som desværre finder sted over for slædehunde på Grønland, og derfor anser vi det også for positivt, at man med lovforslaget vedrørende kriminalloven for Grønland husker paragraffen for dyremishandling, sådan at personer, der misrøgter dyr, selvfølgelig kan blive straffet for det.

På Østgrønland mangler der en anstalt, som man nu vil bygge med det her lovforslag. Det er godt, at der nu også bliver mulighed for at afsone sin straf i denne del af Grønland. Det er desuden positivt, at der nu lægges op til en åbning af en lukket anstalt, hvor de hårdeste kriminelle, der tidligere blev sendt til Herstedvester i Danmark, nu kan afsone straffen i Grønland og ikke sendes den lange vej til Danmark.

Kl. 10:18

Grønland har tradition for et resocialiserings-system, der lukker de kriminelle ud i samfundet i takt med deres afsoning; f.eks. ved at en seksualforbryder arbejder hos den lokale købmand. Det glæder os, at man nu vil have mulighed for at placere disse sædelighedsforbrydere i halvlukkede anstalter, hvor de ikke bliver lukket ud i lokalsamfundet. Det er vigtigt for retssikkerheden, at offeret ikke kan møde gerningsmanden i byen kort tid efter forbrydelsen. Derfor hilser vi selvfølgelig den her ændring velkommen.

Problemerne med pædofili og seksuelle overgreb på børn i Grønland er velkendte. Tallene taler for sig selv: I 2005 var der 66 sædelighedsforbrydelser pr. 10.000 indbyggere i Grønland, hvorimod der kun var 5 overtrædelser i Danmark pr. 10.000 indbyggere. Med lovforslaget stadfæster vi, at disse overgreb er helt uacceptable.

Når man vil indføre en ny retsplejelov og kriminallov for Grønland, er det jo helt naturligt, at de tidligere bliver ophævet, og vi kan derfor i Dansk Folkeparti støtte, at de love bliver ophævet. Den danske retsplejelov ændres, så Grønlands Landsret indsættes som kollegial ret til de danske landsretter. Den ændring anser vi som positiv. Af hensyn til den enkelte advokat er det godt, at Grønlands Landsret sidestilles, for så er det nemmere for advokaten via prøven på procedure at opnå møderet for landsretten i ankesager. Forslaget gør det også nemmere for danske advokater at opnå møderet for Grønlands Landsret. Overordnet kan vi i Dansk Folkeparti godt støtte lovforslaget, der skal gøre Grønlands retssystem moderne og tidssvarende.

Kl. 10:22

Formanden:

Tak til ordføreren. Så er det fru Anne Baastrup som ordfører.

Kl. 10:22

(Ordfører)

Anne Baastrup (SF):

Det er et stort øjeblik, vi står over for nu, hvor vi kan få afsluttet det arbejde, der blev startet i det sidste årtusind. Det har været et meget stort arbejde, som Den Grønlandske Retsvæsenkommission har lavet, og vi havde jo et håb i SF om, at vi kunne få lovforslaget på et tidligere tidspunkt. Det, vi jo ved, er, at lovforslaget og arbejdet i Den Grønlandske Retsvæsenkommission reelt har været færdigt i rigtig mange år, men på grund af skriveproblemer og på grund af over sættelsesproblemer har det taget, jeg ved ikke

hvor mange år, før vi nu kan have den her festdag.

SF støtter naturligvis de forskellige nye initiativer, som Retsvæsenkommissionen er kommet med, og vi er enige i de ændringer, som er en følge af Landstyreets og Lovudvalgets arbejde.

Det, der har været det helt centrale for os, når vi har været på besøg i Grønland, har været, hvordan man kunne sikre, at kredsdommerne rent faktisk havde et ordentligt fagligt niveau. Det er en rigtig, rigtig god idé, at man nu etablerer et grundlæggende uddannelsessystem, men det, vi så skal huske, er, at det uddannelsessystem i virkeligheden har været tænkt ind hos kredsdommerne gennem mange år, men vi har alt for tit hørt, at der ikke var penge til det. Da vi var i Tasiilaq i Østgrønland, fik vi at vide af kredsdommeren der, at hun rent faktisk havde søgt om at få uddannelse, men at der ingen penge var. Hun var deltidsansat, hun havde ikke nogen sekretær, og hun havde søgt om at få overført sekretærpengene, således at hun kunne arbejde noget længere tid, men det var der ikke penge til.

Derfor skal vi huske, at de hensigtserklæringer, der i virkeligheden ligger i det her lovforslag, også skal udmøntes, således at vi ikke, når vi næste gang kommer til Grønland, hører, at hensigten om, at de skal have uddannelse, alligevel ikke rigtig blev ført ud i livet.

Det andet problem, som vi også har oplevet, både da vi var i Tasiilaq og i Nuuk, er oversættelserne. Derfor er det naturligvis godt, at man lægger op til, at det er det grønlandske sprog, der på sigt skal være udgangspunktet i disse sager. Men det er et kæmpe projekt, man nu skal i gang med, og det kræver jo også uddannelse af de mennesker, som skal kunne oversætte, og det kræver en udvikling af det grønlandske sprog, således at man rent faktisk hele tiden kan forny den juridiske sprogbrug.

Vi lægger også meget vægt på hensigtserklæringen om, at forsvarerne skal have uddannelse. I den bedste af alle verdener er der ingen tvivl om, at det ville være godt, hvis vi fik jurister. Men vi må også erkende med de særlige forhold, der er i Grønland, at dette ikke kan lade sig gøre, end vi naturligvis støtter Advokatrådets ønske herom.

Vi kan også se, at Advokatrådet har problemer vedrørende indførelsen af retsafgifter. Der skal vi naturligvis følge det her meget nøje, således at indførelsen af retsafgifter ikke kommer til at give en retsikkerhed, fordi det jo ikke er

sædvane i det grønlandske samfund, at man anvender retsafgifter, og derfor skal vi naturligvis være opmærksomme på, at det ikke kommer til at betyde, at folk ikke har den retssikkerhed, som man ellers måtte forvente.

Vedrørende selve kriminalloven er det jo rigtig, rigtig godt, at spørgsmålet om en trappetige nu tages op, der betyder, at man får flere forskellige typer af muligheder for at sanktionere. Dermed er det også en perfekt udvikling, hvis vi kan se frem til mere konfliktmægling.

Når alt det her er sagt, ved vi jo godt, at den interesse, der er i Danmark for hele det her lovkompleks, er den viden, vi har om de mennesker, der sidder i Herstedvester. Det er mennesker, der ikke har haft mulighed for at afsone i Grønland, fordi forholdene ikke har været til det. Det er mennesker, som dagligt ikke får mulighed for at bruge deres sprog eller får mulighed for at spise den mad, de er vant til. De udsættes for en dobbeltstraf. Vi ved også, at de har et stort ønske om at komme på besøg i hjemlandet. Det har de ikke mulighed for. Det er ikke nogle ordentlige betingelser, vi har givet disse mennesker, og alt for ofte får jeg henvendelser fra dem. Man må kunne forvente, at de med den resocialisering, der er sket under forvaringen, vil være i stand til at vende hjem. Ikke desto mindre har det ikke været tilfældet.

Derfor tror jeg, at vi skal lægge pres på skiftende finansministre, så vi kan være helt sikre på, at vi rent faktisk får bygget den lukkede forvaringsanstalt i Nuuk. Ud over oversættelser og ud over at få det hele skrevet igennem har det altså også været den udgift, der er for det danske samfund i forbindelse med at få bygget den lukkede anstalt i Nuuk, der har været et af hovedproblemerne.

Kl. 10:27

Vi kan ikke andet end at presse på løbende. Det er vi nødt til. Vi hørte jo også, da vi havde besøg af Lovudvalget, at de også selv lagde megen vægt på, at de fik disse mennesker fra Herstedvester hjem til afsoning.

Da vi var i Østgrønland, var det også helt tydeligt, at der var et behov for at få bygget anstaltspladser. Det er meget svært at skulle afsone i Nuuk, når man i øvrigt bor i Østgrønland, i Tasiilaq, og derfor hilser vi også velkommen, at man nu også får mulighed for at afsone der.

Samlet set vil jeg ikke gentage de mange roser, som i øvrigt er kommet fra de andre ordførere. Dette er et velgennetænkt, godt lovforslag. Der er naturligvis altid nogle ting, hvor man

kunne have valgt noget andet, men samlet set har det SF's støtte, og vi håber, at vi snart kan blive færdige med det.

Kl. 10:29

Formanden:

Tak til fru Anne Baastrup. Næste ordfører er hr. Tom Behnke.

Kl. 10:29

(Ordfører)

Tom Behnke (KF):

For første gang i mere end 50 år kommer der nu en omfattende samlet reform af det grønlandske retsvæsen. Det har jo længe været et ønske, og tilbage i 1994 lykkedes det at få nedsat en kommission med ligelig repræsentation fra Grønland og Danmark. Kommissionen brugte herefter 10 år, og i 2004 kom så den længe ventede betænkning. Efter en lang og grundig høringsfase blev lovforslagene klar til fremsættelse, og det betyder så, at lovforslagene er grundigt gennemarbejdede og i øvrigt i fuld overensstemmelse med de grønlandske ønsker.

Med de her lovforslag gennemføres en tiltrængt modernisering af de grønlandske retsforhold, hvor man i respekt for netop de særlige forhold i Grønland har taget det bedste fra de gamle regler og det bedste fra de danske regler og samlet formålet at få et moderne regelsæt; et regelsæt med en fortsat respekt for de særlige grønlandske forhold. For Grønland har jo nogle særlige forhold. I Grønland bor der stort set det samme antal mennesker, som der f.eks. gør i Hvidovre, men vel at mærke på et areal, der er 100.000 gange større end Hvidovre. De meget store afstande og de små lokalsamfund giver nogle særlige udfordringer for et retsvæsen.

Det Konservative Folkeparti støtter lovforslagene og lægger i den forbindelse afgørende vægt på, at Grønland har været med i hele processen og er enig i lovforslagene.

Kredsdommerne behøver fortsat ikke at være jurister, men det skal nu tilstræbes, at de ansættes på fuldtid, og der etableres samtidig en egentlig uddannelse, hvilket vil styrke kredsdommerne. Desuden foreslås det, at de 18 kredsdommere kan placeres på større og faste kontorsteder, så to eller flere kredsdommere kan sidde sammen og dermed opnå en større fleksibilitet og samtidig en bredere faglighed. Der sker altså en styrkelse af kredsdommerne og dermed en styrkelse af retssikkerheden.

Retssikkerheden styrkes også ved, at en række væsentlige retlige dokumenter skal oversættes til et sprog, som den pågældende forstår, og

at der i øvrigt i øget omfang sker oversættelse af retlige dokumenter til grønlandsk. Desuden lægges der op til en telefonrådgivning med en advokat, som autoriserede forsvarere kan benytte for at få vejledning i en konkret sag, hvilket også er med til at styrke retssikkerheden.

Retssystemet med domstolene bygges op på en måde, der ligner det nye danske system en hel del. Kredsretterne vil således være første instans i langt de fleste sager, men i de mere komplicerede juridiske sager vil første instans være den nyoprettede Retten i Grønland. Det betyder samtidig, at Grønlands Landsret fremover alene skal behandle appelsager.

Med forslagene gives der nogle flere forskellige sanktionsformer. Det bliver nemmere på den måde at finde og idømme den sanktion, som er bedst egnet i den konkrete sag til den konkrete person. Der indføres således nye foranstaltninger i form af advarsel, betinget dom med fastsat foranstaltningstid, dom til samfundstjeneste og dom til anstalt og tilsyn.

Hvad angår anstalterne, skal der bygges en del nyt, idet der nu indføres såkaldte halvlukkede afsnit, hvor der i anstalten kan ske beskæftigelse i arbejdstiden og i fritiden med henblik på anbringelse af dømte, som har begået alvorlig personfarlig kriminalitet, og som derfor i en periode ikke må forlade anstalten. Der oprettes desuden en anstalt med ti pladser i Østgrønland, der oprettes i Nuuk en lukket disciplinær-afdeling med ti pladser, således at de, der ikke kan opføre sig ordentligt, kan overføres dertil, og der oprettes en lukket forvaringsafdeling med 20 pladser ligeledes i Nuuk. Den lukkede forvaringsafdeling vil betyde, at de farlige kriminelle, som i dag sidder i Anstalten ved Herstedvester fremover kan afsone i Grønland. Det har jo været et udtalt grønlandsk ønske, at også disse farlige kriminelle kunne afsone i Grønland, og det kan altså lade sig gøre fremover.

Det vil i dag ikke være muligt at komme ind på alle detaljerne i de meget omfattende lovforslag, men det samlede resultat er en styrkelse af det grønlandske retsvæsen, som fremover stort set vil kunne klare alle opgaver selv. Der bliver en langt bredere vifte af sanktionsmuligheder, og der sker en styrkelse af anklagerne, af kredsdommerne og af forsvarerne. Der sker en bygningsmæssig tilpasning, så alle grønlandske dømte i videst muligt omfang kan afsone i Grønland. Retssikkerheden styrkes, og der indføres flere nye ordninger i form af beskikkede bisiddere, et landsdækkende net af offervagter,

mulighed for konfliktmægling, en landsdækkende retshjælpsordning, regler om fri proces og meget, meget mere.

Afslutningsvis vil jeg lige nævne anvendelsen af videokonferenceudstyr, som efter min opfattelse er en genial ting, når afstandene er store, og som også burde bruges meget mere i Danmark. Med videokonferenceudstyr slipper rigtig mange for at skulle bevæge sig ofte meget langt for at deltage i retsmøder, og mange retsmøder kan nemt afvikles som videokonferencer. Så lad os se, om vi ikke bliver lige så heldige i Danmark, som de nu bliver i Grønland.

Til sidst vil jeg sige, at jeg jo ikke ved, om det er mig, der skal gøre det, men ved gennemgangen af disse meget omfattende lovforslag og hele processen, som jeg har været med i, føler jeg et behov for at sige tak til de mange, som har knoklet med det her i rigtig mange år for at få disse forslag til at blive en realitet. Tak for det.

Kl. 10:35

Formanden:

Tak til hr. Tom Behnke. Og så er det hr. Simon Emil Ammitzbøll.

Kl. 10:35

(Ordfører)

Simon Emil Ammitzbøll (RV):

Med de her tre lovforslag får vi en stor og vigtig revision af den grønlandske retspleje og den grønlandske kriminallov. Der er ikke bare tale om en revision, i virkeligheden er der jo tale om en helt ny lovgivning; der er tale om en kæmpe reform – den største i 50 år.

Fra radikal side er vi jo – fuldstændig på linje med de øvrige partier – meget glade for de forandringer, der sker med de her lovforslag. Jeg vil kun nævne nogle stykker af de bedste eksempler, for der har jo allerede været en ret grundig gennemgang fra mange ordføreres side. Men nogle af de ting, som vi lægger vægt på, er for det første bl.a., at der i forhold til de her kredsretter sikres en større grad af formaliseret uddannelse af dommerne, og at man sikrer, at de kommer på fuld tid.

Folketingets Retsudvalg var for noget tid siden et par gange oppe i Grønland og prøvede at have nogle møder med kredsretterne for at se, hvordan det fungerer osv. Og jeg tror i hvert fald, at det her vil have en utrolig gavnlig effekt på den måde, som det virker på.

For det andet oprettes der nu en juridisk domstol i første instans, Retten i Grønland, der skal stå for de særlig komplicerede sager, sådan at de kan blive behandlet af juridisk personale,

og sådan at man kan skelne de almindelige sager fra dem, som har en større kompleksitet. Det er der heller ingen tvivl om vil sikre retssikkerheden i Grønland.

Et tredje eksempel, jeg gerne vil nævne, er, at der nu bliver mulighed for også at iværksætte en forsøgsordning med konfliktmægling. Det er noget, Det Radikale Venstre længe har presset på for at få i Danmark, hvor vi jo også stadig kun er på forsøgsordningsniveauet. Men vi er glade for, at man også får mulighed for det i Grønland, og jeg synes da, det gerne må blive permanent både i Danmark og i Grønland, når den tid kommer.

En fjerde ting, som er med til at styrke retssikkerheden, er, at langt mere vil forefindes på grønlandsk i fremtiden. Man kan sige, at det burde det sikkert have gjort for rigtig mange år siden, da det vel kun er naturligt, at man har mulighed for at få indblik i de sager, der behandles, på ens eget sprog.

For det femte vil jeg nævne hele området vedrørende anstalterne. For os er det vigtigt og egentlig meget prisværdigt, at man fastholder systemet med de åbne afdelinger, som man benytter sig meget af i Grønland. Men vi er også glade for, at der bliver mulighed for både at have et halvlukket regi, og at der også skabes et alternativ til placeringen af de allerværste, som man hidtil har placeret i Anstalten ved Herstedvester.

Vi synes – og det er der vel bred enighed om – at det har været et stort problem, at man har placeret folk mange tusind kilometer væk fra deres hjem og deres land. Det er ikke en ting, som vi kan være særlig stolte af her i Danmark hidtil at have gjort, så jeg synes, det er et virkelig stort fremskridt, at der nu bliver en lukket forvaringsafdeling i Nuuk.

Som det sjette vil jeg nævne sådan en mindre ting, men det er bare for at få alle de tre lovforslag med, som der nu engang behandles her. I forhold til lovforslag nr. L 36 er vi glade for, at der nu bliver en forbedring af grønlandske advokaters mulighed for at opnå møderet i de danske landsretter og for Højesteret. Det er såmænd ikke, fordi det er nær så højt prioriteret som de andre fem punkter, jeg har nævnt, men det er mere for at få sammenhængen imellem, at vi behandler alle tre lovforslag.

Når man ser overordnet på det, er der jo ingen tvivl om, at den her reform sørger for, at retssikkerheden styrkes, og at menneskerettighederne i langt større grad fremtræder tydeligt,

og det er ting, som ligger os i Det Radikale Venstre stærkt på sinde.

Det har været en meget, meget lang proces for at komme frem til det her. Jeg har selv været med i de seneste 3 år af den her proces, som har været nærmest uendeligt, kunne man jo mene. Nogle gange er det jo sådan, at man skal gå en meget lang vej, før man kommer frem til et resultat, som man så også i bred enighed kan være tilfreds med. Og det er jo det, som det ser ud til er tilfældet med det her. I hvert fald kan vi fra radikal side tilslutte os de ændringer, der er her, og vi er egentlig ret glade for, at vi endelig er kommet i hus med den reform af den grønlandske retspleje- og kriminallovgivning, således at vi kan styrke retssikkerheden i Grønland.

KI. 10:39

Formanden:

Tak til ordføreren. Så er det hr. Naser Khader som ordfører.

KI. 10:40

(Ordfører)

Naser Khader (NY):

Et af de spørgsmål, jeg stillede mig selv, da jeg modtog disse lovforslag, var: Hvordan kan det være, at Folketinget fortsat skal lovgive om straf og retspleje for Grønland? Vi ved jo, at der inden længe kommer et forslag fra Grønlandsk-dansk selvstyrekommission, som vil betyde overførsel af mere kompetence til Grønland. Hjemmestyret vil blive til et selvstyre, og vil det så ikke være naturligt at overføre retspleje og straffelov til det kommende selvstyre?

Heldigvis er disse spørgsmål behandlet i den betænkning fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission fra august 2004, som de fremsatte lovforslag bygger på. På side 112 i resuméet til betænkningen står der bl.a., at kommissionen i enighed har besluttet at beskrive fordele og ulemper ved en eventuel overførsel, således som kommissionen ser dem, at udrede nuancerede argumenter for og imod overførsel, men ikke at fremsætte anbefalinger med hensyn til den endelige politiske afgørelse om overførsel eller ikke overførsel.

Jeg har stor tillid til kommissionens arbejde og vurderinger, for den har bestået af de mest kyndige folk på området fra Grønland og Danmark. Og når kommissionen nu har besluttet ikke at komme med en anbefaling af en overførsel, og når hjemmestyret heller ikke har gjort det, må jeg gå ud fra, at den sag er i orden.

Grønland fik sin første nedskrevne kriminallov i 1954, efter at tre danske jurister og sociolo-

ger sidst i 1940'erne havde gennemrejst Grønland på kryds og tværs for at undersøge, hvad der var Grønlands retspraksis. Loven er siden blevet hyldet som en af verdens mest humane. Australiske og canadiske embedsmænd og politikere er blandt de mange, der har været i Grønland for at få inspiration til reformer i deres hjemlande.

Den etablerede et retssystem, som i langt højere grad end andre landes havde som mål at få den kriminelle på ret køl igen, og den opererede kun i meget begrænset omfang med frihedsberøvelse som sanktion. Men i praksis har den ikke været helt let at administrere, bl.a. fordi embedsmændene hovedsagelig har været og er danskere, som kan mangle føling med den grønlandske retsopfattelse. Det erkender også den store kapacitet på området, juraprofessor Agnete Bentzon, der var med til at afdække den grønlandske retskultur på ekspeditionen sidst i 1940'erne.

Desuden er der sket en kolossal samfundsudvikling i Grønland siden 1950'erne. Samfundsforholdene er blevet mere komplicerede, og der er sket store sociale forandringer.

De lovforslag, vi behandler i dag, skal sikre, at retssystemet tilpasses de ændrede vilkår, hvilket i realiteten vil indebære, at retstilstanden bringes nærmere til danske forhold. Det har vi nu eksperternes og hjemmestyrets ord for er nødvendigt, men jeg håber på, at det grønlandske folk i praksis opfatter den daglige udøvelse af retsplejen, politiarbejdet, kriminalforsorgen osv. som et grønlandsk anliggende og ikke som en rest af det gamle danske magtapparat. Det ville næsten også være uretfærdigt, når man tænker på, hvor omhyggeligt Danmark i sin tid forsøgte at udforme kriminalloven og retsplejeloven i respekt for grønlandsk kultur og historie.

Til sidst vil jeg udtrykke min tilfredshed med, at ministeren foreslår, at der allerede den 1. juli i år – altså 1½ år før lovene træder i kraft – oprettes et fælles grønlandsk-dansk råd for grønlandsk retsvæsen. Det skal sørge for koordination mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne, udvikling af lovgrundlag m.v., tage initiativ til forskning og følge de enkelte retsmyndigheds funktion og uddannelsesbehov.

Jeg vil ikke gå nærmere ind i lovforslagernes detaljer, men blot tilkendegive, at vi i udvalgsarbejdet gerne vil høre nærmere om, hvordan ministeren har imødekommet de ønsker om ændringer, som det grønlandske Landstings lovudvalg er fremkommet med. Jeg henviser i den for-

bindelse til den kommenterede høringsoversigt, som vi har fået tilstillet.

Med disse ord kan Ny Alliance støtte ministerens lovforslag.

Kl. 10:45

Formanden:

Tak til ordføreren. Så er det fru Line Barfod som ordfører.

Kl. 10:45

(Ordfører)

Line Barfod (EL):

Jeg vil gerne tilslutte mig hele den lange række af ordførere, der glæder sig over, at vi langt om længe er nået så langt. Det har været en ufattelig lang proces. Jeg vil også gerne støtte hr. Tom Behnkes tak til de mange, der har været med til at sikre, at vi kom så langt, både de mange, der har siddet i kommissionen, men bestemt også de mange, der har været med til at give dem alle de oplysninger, de har brug for, de mange i Grønland, der har lavet et stort stykke arbejde med at afklare, hvordan virkeligheden egentlig ser ud, og hvad der er brug for at gøre fremover for at få et mere tidssvarende system.

Så jeg synes det er rigtig godt, at vi er kommet dertil i dag, og jeg håber, at vi får en proces med et tæt samarbejde med Lovudvalget, som vi også har aftalt med dem, omkring det at få det her lovkompleks på plads.

Jeg vil så også sige, at noget af det, der glæder mig rigtig meget, er, at man i Grønland har valgt at være mere fremsynet end i Danmark, og at man derfor har fået igennem at lave forsøg med konfliktmægling. Jeg håber, at det bliver en stor succes i Grønland, og at vi så i Danmark kan rejse op og lære af det, så vi kan få det samme i Danmark. Jeg håber også, det kan være med til, at man i Grønland får lavet langt mere forebyggelse og dermed får nedbragt det meget store antal afsonere, der er i dag.

Hvis man ser på forholdet mellem Grønland og de øvrige nordiske lande, vil man se, at man i Grønland har et meget markant højere antal afsonere end i de andre nordiske lande, hvorimod hvis man sammenligner Grønland med andre lande i samme situation som Grønland, vil man se, at det ikke er specielt højt. Jeg håber, at man i Grønland vælger at følge den nordiske model, og at det er den, man vil satse på for at få nedbragt antallet af afsonere.

Så er det, som især fru Anne Bastrup var inde på, en meget stor glæde, at vi forhåbentlig om ikke alt for mange år kan lukke Grønlander-afdelingen i Herstedvester, og at man fremover

ikke sender grønlændere til afsoning i Danmark. Det vil være et kæmpe fremskridt, især for de mennesker, det handler om, men også for opfattelsen af, at Grønland er et samfund, der er i stand til selv at tage hånd om sine borgere.

Noget af det, der ikke har været særlig meget fokus på i hele processen omkring det her lovkompleks, er hele den civile retspleje. Det er mit indtryk, at der hverken i kommissionen eller i Grønland eller i Danmark har været særlig meget debat om, hvordan den civile retspleje skal indrettes, og om især de sager, der er mellem borgere og myndigheder, som der bliver flere og flere af, ikke kun i Grønland, men også i Danmark og i hele den vestlige verden. Det håber jeg det nye råd for grønlandsk retsvæsen også vil kunne tage fat på i de kommende år og se på, hvordan den civile retspleje skal udvikles, så man får nogle måder for det, der svarer til den måde, det grønlandske samfund fungerer på: Hvordan får man en civil retspleje, der også sikrer borgerne en god retssikkerhed over for myndighederne?

I det hele taget håber jeg, at det nye råd for grønlandsk retsvæsen sammen med det nye kriminalpræventive råd vil kunne gøre en stor indsats for at sikre, at der ikke igen skal gå så mange år, før der sker ændringer, men at det er noget, der sker løbende. Det gælder også, når Grønland i forbindelse med det kommende selvstyre på et eller andet tidspunkt hjemtager det her område, nemlig at man så også der mere løbende vil kunne lave de ændringer, som man mener der er behov for.

Så er der den anden del af det, som jo handler om alle de lovændringer, der nu bliver lavet. Det er meget fint, men der skal også være ressourcer til at føre dem ud i livet. Det er også det, som man peger på fra Lovudvalgets side i Grønlands Landsting. Jeg håber meget, at man ved fordelingen af midler på finanslovene de kommende år, både til politi, kriminalforsorg, Domstolsstyrelsen osv., vil sikre, at der løbende vil være de fornødne ressourcer i Grønland til at sikre uddannelse og efteruddannelse af de mange, der skal gøre en indsats på området, og sikre, at der er penge til en ordentlig løn, så folk kan tiltrækkes til både retsvæsen og kriminalforsorg og i det hele taget til at virke i det grønlandske retsvæsen. Herunder glæder det mig også, at jeg af den kommenterede høringsoversigt kan se, at man vil sikre, at kommunefogederne kommer til at få en mere tidssvarende aflønning. Det er noget af det, som virkelig har set grelt ud. Så må

man jo se på, hvad der kan gøres for at forbedre forholdene, også for kommunefogederne, så også den del af retsvæsenet kommer til at fungere.

Så vil jeg så også sige, at der jo er mange af de paragraffer, der er i de her lovforslag, som Enhedslisten er dybt og inderligt imod. Der er taget en række bestemmelser af det, der er indført de senere år – jeg tænker her især på dem vedrørende terrorpakkerne – som bare er sat ind i lovforslagene for Grønland. Det gælder hele spørgsmålet om, hvordan selve terrorbestemmelserne skal være, hvor man har taget de danske bestemmelser, som er ufattelig vidtgående, og som kriminaliserer utrolig meget af det solidaritetsarbejde, som man traditionelt har, især med bevægelser i den tredje verden.

Kl. 10:50

Det gælder hele spørgsmålet om teleoplysning, altså logning, hvor man her sætter bestemmelsen ind om, at man også i Grønland skal gemme alle oplysninger om, hvad folk foretager sig, på internettet i 1 år.

Jeg har ikke indtryk af, at det er noget, der har været særlig meget diskuteret, og jeg håber, det er noget af det, man vil diskutere i Grønland. Jeg vil selvfølgelig appellere til, ligesom jeg gør over for andre lande og i Danmark, at det er nogle bestemmelser, man får afskaffet igen. Men i Enhedslisten har vi jo det princip, at hvis man i Grønland ønsker at få nogle bestemte bestemmelser ind i sin lovgivning og der er enighed i Grønlands Landsting om, at man ønsker de bestemmelser, så er det ikke noget, vi vil modsætte os. Men jeg håber, vi kan få en dialog om, om man virkelig ønsker at gøre de samme ting med at undergrave retssikkerheden i Grønland, som man har gjort i Danmark, for jeg synes, det er et kæmpe problem.

Men vi synes samlet set, at det er utrolig glædeligt, at vi nu får det her lovkompleks.

Kl. 10:51

Formanden:

Tak til fru Line Barfod. Så er det hr. Lars-Emil Johansen som ordfører.

Kl. 10:51

(Ordfører)

Lars-Emil Johansen (SIU):

For 14 år siden nedsatte det daværende landsstyre i Grønland og den daværende regering i Danmark en Retsvæsenkommission. Det er resultatet af dens arbejde, vi behandler i dag. Derfor tilslutter jeg mig også ordene fra de ordførere, der har sagt, at dette er en glædens dag, og jeg deler også hr. Tom Behnkes ønske om at sige

tak til de mange mennesker, der har medvirket til det arbejde, hvis resultat vi har til behandling i dag.

Jeg vil gerne have lov til at starte med et citat fra Landstingets behandling af lovforslagene – Landstingets konklusion efter behandling af lovforslagene. Landstingets konklusion lyder: Landstinget tilslutter sig, at det meddeles justitsministeren, at Grønlands hjemmestyre kan tiltræde, at lovforslagene fremsættes og vedtages af Folketinget med de ændringer, som de af Landstingets Lovudvalg i betænkningen afgivne opfordringer og indstillinger giver anledning til at indarbejde.

Så klart og enkelt lyder Grønlands Landstings afsluttende tilkendegivelser af, at man fra Grønlands side i det store og hele støtter de lovforslag til ændring af den grønlandske retsplejelov og den grønlandske kriminallov, som vi behandler her i dag.

Men bag disse få ord skjuler sig en lang og både særegen og spændende del af den grønlandske udviklings historie. For man kan næsten betegne de gamle love på disse områder som de første bevislige og bevidste forsøg på at finde grønlandske løsninger på grønlandske problemer i stedet for de ellers næsten bevidstløse forsøg på tilpasning af Grønland og grønlænderne til danske forhold, som ellers er foregået, i hvert fald frem til hjemmestyrets indførelse. Det var således et symbol på respekt for det grønlandske samfunds egenart og et udtryk for en sand vilje til at hjælpe Grønland ind i en ny tid på egne præmisser, at Danmark i 1950'erne efter en såkaldt juridisk ekspedition til landet bestående af retslærde folk gennemførte en helt særlig ordening for Grønland på det retslige område. Det var en ordening, der forsøgte at sikre, at et samfund med så små enheder og så sjælden en egentlig kriminalitet ikke ville lide unødigt skade ved at indføre et retssystem baseret på europæiske normer i sin egen kultur.

Man undlod begrebet straf og valgte i stedet at idømme foranstaltninger, der kunne genintegrere forbryderne i deres samfund. Man undlod egentlige fængsler og valgte i stedet åbne anstalter, hvor de dømte kunne afsone deres foranstaltning ved at arbejde ude i samfundet. Man valgte et lægdommersystem, der i langt de fleste sager kunne afgøre, hvilken moralsk holdning og hvilke indgreb der i den grønlandske verden passede bedst til de forbrydelser, der var begået, i stedet for at handle ud fra retsfilosofier og love, der hørte andre verdener og samfundsforhold

til. Alt dette dog samtidig med, at der blev etableret en rigtig domstol med jurister og uddannede dommere, således at der også kunne føres sager efter normal dansk procedure, men samtidig kun dømmes efter den grønlandske kriminallov, der ikke indeholdt straf som begreb.

Den overordnede styring af hele det retslige område forblev under den danske justitsminister og i sidste ende det danske Folketing. Men måden, retsforholdene i Grønland kunne forvaltes på, var og blev grønlandiseret.

Der er derfor ingen tvivl om, at fædrene til dette særlige grønlandske retssystem var forud for deres tid i deres holdning til vores behov for en grønlandisering af vores samfund. De forstod det, som åbenbart i dag er vanskeligt for mange at forstå, nemlig at vi har brug for vores egen grønlandske grundlov i stedet for den danske, hvilket vi påpeger. De forstod nemlig, at de gode gamle danske ord fra Jyske Lov, som vi har liggende heroppe i Vandrehallen til daglig påmindelse om, at med lov skal land bygges, er evigt sande for ethvert folk, der ønsker at værne om sit eget land og sin egen identitet og sin egen selvbestemmelsesret.

Men netop udviklingen af de love, der til enhver given tid passer til den udvikling, samfundet har, er naturligvis en dynamisk proces, der netop er afhængig af samfundets udvikling. Derfor blev det efter hjemmestyrets indførelse og særlig gennem 1980'erne og 1990'erne mere og mere klart, at det retssystem, der var progressivt og positivt for den grønlandske sikring af egen identitet og kultur i 1950'erne, ikke længere fungerede sådan.

Kl. 10:57

Med det moderne industrisamfunds overtageelse af den gamle fangerkultur og med de store byers overvægt i forhold til de mindre bygdesamfund forandrede kriminaliteten i Grønland sig også og forblev desværre ikke længere så uskyldig, som da man lavede det grønlandiserede og straffrie retssystem for landet.

Flere og flere grove forbrydelser medførte, at flere og flere grønlandske forbrydere måtte sendes til lukkede anstalter i Danmark for at afsone deres forbrydelse – dog stadig uden en strafudmåling, da dette ikke kunne finde sted ifølge grønlandsk lovgivning eller grønlandsk rets-sædvane. Flere og flere sager blev af en så indviklet karakter, at lægdommersystemet på mange måder og på mange områder ikke indeholdt de nødvendige ressourcer, videnskæssigt eller

personalemæssigt, til at håndtere sagerne. Det blev en af vore tidligere meget kendte og højt agtede kolleger og formand for dette høje Ting, hr. Erling Olsen, der i sin daværende egenskab af fremragende dansk justitsminister bandt denne knude op og efter aftale med det grønlandske landsstyre i 1994 nedsatte en fælles ekspertkommission mellem den danske og den grønlandske regering med henblik på at gennemgå og revidere hele det grønlandske retssystem. Kommissionen, der som sædvanlig oprindelig skulle være hurtigarbejdende, har været ganske mange år om at nå til sine konklusioner og derefter oven i købet adskillige år om at få dem oversat til grønlandsk.

Det skal ikke skjules, at i de senere år er situationen på retsområdet i Grønland desværre blevet en hel del værre, end den var i 1994. Specielt har problemerne omkring de grønlandske fanger i de danske fængsler uden tidsbestemte straffe udviklet sig til en skamplet for begge vore lande og da også bragt os i det internationale søgelys for krænkelse af menneskerettighederne.

Dette forhold har jeg bragt op, efter jeg blev valgt til Folketinget, og jeg har indtil nu haft den glæde at se, at der i det mindste er kommet bedre forhold for de grønlandske indsatte i danske fængsler; bl.a. vil jeg nævne, at der er indført en misbrugsbehandling ved justitsministerens foranstaltning, som jeg gerne vil kvittere for. Det er en solstrålehistorie i et ellers mørkt kapitel i denne sag. Med planerne om at opføre en lukket forvaringsanstalt i Grønland tændes der et nyt lys i dette – som sagt – mørke kapitel.

Derfor kan jeg også her kun udtrykke min glæde over, at hele det lovkompleks, som vi nu behandler, er et udtryk for en helt usædvanlig god aftale mellem det grønlandske landsstyre og den danske regering, der også indeholder en aftale om nu endelig at få etableret det lukkede fængsel i Grønland, der endegyldigt kan afslutte elendigheden for de grønlandske fanger i Herstedvester.

Idet jeg skal henvise til Landstingets udtalelser, specielt Landstingets Lovudvalgs udtalelse, som jeg ved er tilgæet Retsudvalget, skal jeg til slut udtrykke min støtte til de fremsatte lovforslag.

Kl. 11:01

Formanden:

Tak til hr. Lars-Emil Johansen. Så er det justitsministeren.

Kl. 11.02

Justitsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil gerne starte med at takke alle for den meget entydige opbakning, der har været til de tre lovforslag. Det er jo en sag, som har optaget rigtig mange i rigtig mange år. Folketingets Retsudvalg har været i Grønland og drøftet sagen med grønlandske politikere. Jeg har også selv personlig haft rigtig gode drøftelser i Grønland om denne sag, så vi kunne finde hinanden i en forståelse af, at Den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning så hurtigt som overhovedet muligt kunne blive færdiggjort til lovgivningsproces.

Det er gennemgående, at samtlige ordførere her i dag understreger, at det har været en meget lang proces, men at man også er meget, meget glad for det resultatet, der er kommet ud af det.

Jeg vil egentlig starte med den sidste taler og sige tak til hr. Lars-Emil Johansen for talen. Jeg er helt enig med hr. Lars-Emil Johansen i, at en særlig tak naturligvis skal lyde til medlemmerne af Den Grønlandske Retsvæsenkommission. Der har jo været lidt udskiftninger undervejs, men det er et meget, meget godt og solidt stykke arbejde, der er blevet lavet. Det er klart, at der også skal lyde en tak til både grønlandske og danske politikere og ikke mindst til den grønlandske befolkning for at have haft tålmodighed i denne her sag.

Vi har alle sammen ved selvsyn kunne se, at der har været et meget stort behov for de moderniseringer, som lovforslagene lægger op til, og som jeg også meget kort vil gennemgå, men der er for mig at se ingen tvivl om, at vi nu er nået til vejs ende, og at det nu er et spørgsmål om, at Folketinget gør sit arbejde og behandler lovforslagene, så de forhåbentlig kan blive vedtaget inden længe og også træde i kraft i overensstemmelse med de datoer, der er nedskrevet i lovforslagene.

Som mange har været inde på, er der tale om en gennemgribende modernisering af reglerne, for så vidt angår det grønlandske retsvæsen. Jeg er meget enig med hr. Lars-Emil Johansen i, at det har været en balancegang mellem at finde grønlandske løsninger til grønlandske problemer – den respekt gennemsyner også de lovforslag, som vi her taler om – og samtidig også være åben over for, at man på nogle områder har ønsket at lade sig inspirere af andre ting, der også laves andre steder, og kopiere dem og få dem med i lovgivningen. Jeg synes, at den balancegang er lykkedes meget, meget fint.

Hvis vi skal tage det helt overordnede, er der på alle områder, der gælder retsvæsenet, tale om nye, spændende moderniseringer og nyskabelser. Det er helt korrekt – det er en af de ting, der har været rejst af mange, bl.a. af hr. Kim Andersen – at man lægger op til, at der som hidtil skal være 18 retskredse. Der har været – også i forbindelse med Landstingets behandling af betænkningen og lovforslagene – drøftelse af, hvorvidt de 18 retskredse var for mange. Men vi har valgt at sige, at det må afvente de drøftelser, der er om kommunesammenlægninger, og så bliver det Rådet for Grønlands Retsvæsen, der får mulighed for at overveje, om der i lyset af en ny kommunal struktur kan være behov for en yderligere regionalisering med færre retskredse.

Kredsdommerne kan fortsat ikke være jurister, men det, som det er meget væsentligt at få understreget, er, at der nu kommer en egentlig uddannelse af kredsdommere og uddannelse af domsmænd og retssekretærer, samt at den juridiske vejledning i forhold til retskredsene styrkes. Der oprettes et dommerråd, der medvirker til at ansætte kredsdommere og behandler sager om afskedigelser af kredsdommere. Der etableres en ny juridisk domstol, Retten i Grønland, der skal behandle de juridisk komplicerede sager i første instans. Grønlands Landsret vil så fremover alene behandle appelsager, og Højesteret vil fortsat være den øverste domstol.

Som mange har været inde på, bl.a. fru Anne Bastrup, er det også meget væsentligt at få understreget, at det grønlandske sprogs rolle i retsplejen styrkes. Det er en helt fundamental, man kan sige en helt elementær betingelse, at der naturligvis skrives på det sprog, som folk nu kan læse og forstå. Det lovfæstes, at en række væsentlige retlige dokumenter skal oversættes til det sprog, som den pågældende, f.eks. den sigtede eller tiltalte, forstår. I det ligger der, som fru Anne Bastrup var inde på, at der i øget omfang sker en oversættelse af retlige dokumenter til grønlandsk.

Forsvarere i kriminalsager vil som udgangspunkt fortsat ikke være jurister, men også her vil der blive indført en forsvarerautorisation for personer, som har gennemført en ny formaliseret forsvareruddannelse. Der lægges op til, at retten i alvorlige sager kan beskikke en advokat som udenretlig rådgiver for den ikkejuridisk uddannede forsvarer. Der lægges op til, at der etableres en hotline, en telefonrådgivning, fra en advokat, som en autoriseret forsvarer kan benytte for at få vejledning i konkrete sager. Advokaters

forhold og virksomhed i Grønland vil også som noget nyt blive lovreguleret.

Som bl.a. fru Marlene Harpsøe var inde på i sin ordførertale, er en af de andre væsentlige ting, at der sker en udbygning af gældende regler, f.eks. reglerne om kriminalprocessuelle tvangsindgreb såsom ransagning og indgreb i meddeleleshemmeligheden, så der sker en tilnærmelse til den danske retsplejelovs regler. Der etableres i de større byer et landsdækkende net af observatører, og det koordineres med Grønlands hjemmestyres Socialdirektorat.

Som mange af ordførerne har været inde på, er der på en lang række andre områder tale om et forsøg på at bruge ny moderne teknologi såsom videokonferenceudstyr til at afhjælpe de gener, der er, fordi Grønland er et meget stort land, hvor der er store geografiske afstande.

For så vidt angår kriminalloven, sker der også her en generel revision af kriminallovens almindelige bestemmelser, både med hensyn til forsøgsregler og juridiske personers ansvar. Og som flere ordførere også var inde på, sker der også en revision med hensyn til bestemmelser om de enkelte forbrydelsestyper.

Her må jeg med en vis anerkendelse til fru Line Barfod sige, at jeg synes, det er meget befriende at høre Enhedslisten fremhæve, at selv om der er ting, som Enhedslisten egentlig ikke rigtig bryder sig om, er lovforslaget som helhed et lovforslag, som de kan støtte. Jeg ved jo, at der i hvert fald er visse dele af det, der foreslås her, som fru Line Barfod har været meget inkarneret modstander af skulle gennemføres her i Danmark. Men jeg anerkender og har respekt for, at selv om det ikke er alt, der er Enhedslistens politiske synspunkter, bakker Enhedslisten alligevel op om hovedlovforslaget og accepterer altså, at ikke alt efter Enhedslistens opfattelse er lige kønt. Det mener vi andre jo nok det er.

Som bl.a. hr. Lars-Emil Johansen var inde på, er foranstaltninger jo et af de områder, hvor det grønlandske system er meget anderledes end det danske, som vi kender. Her lægges der op til en nyordning af det særlige grønlandske foranstaltningssystem, hvor der ikke er fastsat straffesanktioner for de enkelte forbrydelser. Der er jo en såkaldt sanktionsstige, og det nye er, at foranstaltningerne advarsler, betinget dom med fastsat foranstaltningstid, dom til samfundstjeneste

og dom til anstalt og tilsyn er nye foranstaltninger.

Det er også væsentligt for mig her afslutningsvis at få understreget, som rigtig mange af ordførerne også har været inde på, at noget af det, der har været meget stor diskussion om, har været den forvaringsafdeling, der skulle etableres i Nuuk, og det har været diskussionen om de grønlandere, der sidder tidsubestemt i Anstalten ved Herstedvester, og så har der endelig været en generel drøftelse af hele spørgsmålet om kapacitetsproblemer og den manglende dækning og tilstrækkeligt med pladser, ikke mindst i Østgrønland. Alt dette sørger lovforslaget også for at tage hånd om.

Personlig må jeg jo indrømme, som flere andre også har været inde på, at det, der har fyldt mest i den debat, som jeg har deltaget i, mens jeg har været justitsminister i de sidste 6 år, nok har været spørgsmålet om Anstalten ved Herstedvester. Det er der nu fundet en løsning på, i hvert fald en økonomisk løsning og lovgivningsmæssige rammer. Men jeg synes her på falderebet, at det måske også er fair at understrege, at det ikke betyder, at det er noget, der sker fra den ene dag til den anden. Det er klart, at der er nogle fysiske rammer, der skal op at stå, men det er også meget væsentligt, at der er det rigtige personale til at håndtere den her type meget farlige kriminelle. Her står vi altså over for en generel udfordring med at få rekrutteret de personer. Men nu er der nogle år til, at de nye bygninger står klar, så derfor er der også tid til at forbedre dette.

Jeg skal takke mange gange for Folketingets behandling af denne her sag og ser frem til udvalgsarbejdet.

Kl. 11:12

Formanden:

Tak til justitsministeren.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, så forhandlingen er sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 1. behandling af lovforslag nr. L 37: Forslag til lov om ændring af kriminalloven og retsplejeloven for Grønland. (Fuldbyrdelse af anstaltsdomme i den øvrige del af riget og beskikkelse af pantefogeder).

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsættelse 12.12.2007).

Kl. 11:15

Kl. 11:12

Forhandling

Formanden:

Forhandlingen er åbnet, og det er hr. Kim Andersen.

Kl. 11:13

(Ordfører)

Kim Andersen (V):

Dette lovforslag, L 37, forslag til ændring af kriminalloven og retsplejeloven, er jo i virkeligheden, som formanden også tidligere nævnte, en del af den grønlandske retsreform, som vi netop her har haft til førstebehandling. Men der er et par elementer, som behandles særskilt i det her lovforslag, fordi der er et ønske om at kunne få gennemført disse ændringer hurtigere, end det måske bliver tilfældet for selve reformen.

Det drejer sig om, at det modsat i dag skal være muligt for danskere, der er dømt i Grønland, og som efter gældende regler i dag skal afsone i Grønland, fremover at kunne udstå deres straf i Danmark. Det kan vi støtte. Det vil også være med til at løse nogle af de kapacitetsproblemer, der er for strafafsoning i Grønland.

Et andet element i det her lovforslag er, at de grønlandske kommuners pantefogeder skal samles under hjemmestyret. Der er et ønske om, at pantefogedernes virksomhed bliver samlet under det grønlandske hjemmestyre for at få øget restanceinddrivelsen, styrket retssikkerheden og også for at opnå en bedre ressourceudnyttelse i forbindelse med pantefogedernes virksomhed.

Der er for den samlede offentlige sektor i Grønland, både hjemmestyrets område og kommunernes, et udestående, der er ganske stort hos de grønlandske borgere, dobbelt så stort som det, vi kender til i Danmark, og man ønsker altså her at komme i gang med en effektivisering af inddrivelsessystemet, og det kan vi kun billige. Derfor støtter vi forslaget.

Formanden:

Tak til hr. Kim Andersen. Så er det fru Karen Hækkerup som ordfører.

Kl. 11:15

(Ordfører)

Karen Hækkerup (S):

Jeg synes, at den foregående ordfører fint forklarede, hvad de forandringer, der ligger i L 37, indbefatter, og jeg vil bare meddele, at Socialdemokraterne naturligvis også støtter, at vi kan tiltræde det, så man kan komme i gang hurtigt med bl.a. at få danskere hjem fra Grønland, som skal afsone her i stedet for at være i Grønland.

Alt det andet om Herstedvester og anstalterne behandlede vi i det tidligere sagskompleks, og det vil jeg ikke komme ind på igen. Jeg vil bare sige, at vi støtter de ændringer her, så man kan få udnyttet kapaciteten i Kriminalforsorgens institutioner, og også de ændringer, der er i kriminalloven, så de kan træde i kraft tidligere end det oprindelige reformforslag.

Kl. 11:15

Formanden:

Tak til ordføreren. Så er det fru Marlene Harpsøe som ordfører.

Kl. 11:16

(Ordfører)

Marlene Harpsøe (DF):

Dansk Folkeparti har gennemgået det her korte lovforslag, L 37, og ændringen vedrørende § 127 a anser vi for positiv, nemlig at justitsministeren nu får adgang til at bestemme, at en person, der i Grønland er idømt en dom til anstaltsanbringelse, kan afsone sin straf i den del af landet, hvor vedkommende har bopæl. Desuden anser vi det for positivt, da der jo er pres på de grønlandske anstalter, hvorfor det vil lette byrden på anstalterne f.eks. at anbringe personer fra Danmark i et fængsel i Danmark i stedet for i en grønlandsk anstalt.

Med lovforslaget ønsker man desuden at samle pantefogedvirksomheden under landsstyret. Det er udmærket, at man herved bl.a. kan øge effektiviteten samt reducere forbruget af ressourcer.

Dansk Folkeparti støtter overordnet lovforslaget.

Kl. 11:16

Formanden:

Tak til ordføreren. Så er det fru Anne Baastrup som ordfører.